סה: הדר פרק ששי עירובין

התם טעמא מאי משום דשכיח דדייר. ופ"ת כיון דשכיח אם כן פנימי במקומו אמאי מוחר דע"כ לא שרי לאב"י יחיד במקום נכרי אלא משום דלא שכיח דדייר וי"ל כיון דרוב פעמים חד לא שכיח לא פלוג רבנן וסרו בכולהו ופ"ת פ"כ מאי קמיבעיא ליה אבל הכא אמינא כו' נהי דלא שכיח מ"מ ליתסר דלא פלוג רבנן בכל תרי במקום נכרי וי"ל דלמומרא לא אמר דלא פלוג: **ריש** לקיש ותלמידי ר' חנינא.

כאן מוכיח כדברי ר"ת דר"ל גברא רבה הוה קודם שבא לפני רבי יוחנן דהאי עובדא הוה סמוך לסטירתו של רבי כיון דשייליה לרבי אפס דר' אפס לא היה אחר רבי אלא שתי שנים וממלה כדאיתא בכתובות בסוף הנוגע (דף קנ:) וכן משמע בפ' הבע"י (יבמות נז.) גבי שמעתא דקהל גרים אקרי קהל[1]: **איקלעו** להההוא **פונדק**, פי' בקונטרס והיו יכולין שמא יבא נכרי בשבת רוצה לומר דאם לא היה בא לא היה אוסר והיינו כרבי יהודה דתנן בפרק כילד משתתפין (לקמן דף פו.) המניח ביתו והלך לשנות בעיר אחרת אחד ישראל ואחד נכרי אוסר [2] רבי יהודה אומר אינו אוסר כו' ואע"ג דפסקינן לעיל בפרק מי שהוציאוהו (דף מז.) דהלכה כר"ש דאמר אפילו הניח את ביתו והלך לשנות אצל בתו באותה העיר אינו אוסר לא בא ר"ש להחמיר בנכרי יותר מרבי יהודה אלא לגמרי בא להקל ולהתיר בישראל עפי מרבי יהודה דאפילו באותה העיר שרי שבכר הסיח מדעתו ועוד דקיימא לן כדברי המיקל בעירוב ואע"ג דרבי יוחנן לית ליה [3] דלגמרי קאמר הנהו כללי דפרק מי שהוציאוהו (שם דף מו:) דר' יהודה ור"ש הלכה כרבי יהודה אפי' בעירוב מדבעי למידק דרב לית ליה הני כללי מדאשכחנא דפסקינן כר"ש בהסיח דעירוב מ"מ קיימא לן כרבי יהושע בן לוי לגבי ר' יוחנן דקאמר הלכה כדברי המיקל בעירוב כמו שרגיל ר"ת לדקדק ממגילה פרק בתרא (דף כ.) גבי זאת

[1] הבית הגדול שרף באש[a]:

דלא הוה שוכר. לא היה שם אפי' אחד מבני ביתו דהא אמרינן לקמן [1] דשוכר אפי' משכירו ולקיטו ואשתו ומי אם היתה שם היתה יכולה להשכיר [2] כדמשמע לקמן [3] גבי ההוא טורזינא:

דאתא נברי בשבתא. פירש בקונטרס ומאתמול לא הוו מלו לאיערובי דיורין מישראל דהוו ביה משום דנכרי אסר עלייהו אע"ג דליתיה ודבריו תמוהים שפירש סוגיא זו דלא כהלכתא דקיימא לן דאין נכרי אוסר אלא היכא דאיתיה כדפירשתי לעיל [ד"ה איקלעו] וכפי' ומי בקונטר' בהיתה עובדא דלעיל וכפי' רש"י אחרים מלאתי דמאתמול שפיר מלו לאיערובי דיורין דישראל דהוו ביה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה אמרו מהו למיגר מיניה והדר נבטל רשותא דנבי דחד דהוה יהא מותר להוציא עד כאן לשון הקונטרס והדין עמו שפירש דבעי ביטול אחר שכירות כדמוכח כולה שמעתא דבעי תרתי שכירות וביטול ואף על פי שעירבו לא משתרי בשכירות לחודיה דמיד כשבא הנכרי בטל ליה עירוב וכי הדר שכרו אין העירוב מוחר לקדמותו אף על גב דבפסיעות אמר במסכת שבת (דף קח:) פסיעות קשורות זו בזו מערבין ומטלטלין מזו לזו נפסקו נאסרו חזרו ונתקשרו חזרו ונתקשרו אמר הכא דמתחילה כשעשה העירוב אין סופו להתקיים כל השבת שעתיד הנכרי לבא אבל המם אין הפסיעות עומדות להפסק ואף על גב דהיכא דשכח אחד מבני חצר ולא עירב אין עירובו בטל אלא מבטל היחיד רשותו לאותן שעירבו ומותרין להכנים ולהוציא שאני המם המתנייתין [1] בית הלל אומרים מצאתי דמאתמול לא

לחזוז

אם נשפך בביתו כמים. הוי בכלל ברכה ואי לא לא: **אדם ניכר.** אם הגון הוא: **בכוסו.** אם דעתו מיושבת עליו ביינו: **בביתו.** כשנופל ונותן עם בני אדם אם באמונה הוא עושה: **בכעסו.** שאינו קפדן יותר מדאי: **ישראל ונכרי בפנימית.** שתי מלינות זו לפנים מזו והיה לו לבן פנימית דדיקת הרגל על בן חילונה: **ואסר.** בחילונה עד שיסכיר: **בשילהי פירקין.** לאחר שסיים הדרשה: **כר"מ.** דלא בעי שני ישראלים אוסרין זה על זה: **כרכים רבה ריפיה.** הודה לדבריו: **למה לי ישראל בחילונה.** דבעינן שני ישראלים: **פנימי במקומו.** בחצר הפנימית: **מהו.** להוציא מביתו לחצר: **אמר להם מוסר.** אלמא לא אסר בחילונה שרשות שני ישראלים שולטת בה: **אוסרים זה על זה.** והני לאו אוסרים זה על זה ניהו דהא אמרי רבנן בשילהי פירקין [עה.] רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה משום דדיקת הרגל ואף על פי שלא עירבה עמה: **ואלא.** רב כר"ע ס"ל והוו להו שני ישראלים אוסרין זה על זה הלכך אסר נכרי עליהו למה לי משום נכרי ישראל פנימי לחודיה נמי אסר על חילון: **לעולם כר"א** [2]. משום הכי פנימי במקומו מותר וחילון אסור משום דדיקת הרגל דפנימי כר"ע וכיון דאסר עליה הוו להו בחילונה שני ישראלים אוסרין זה על זה ומהני נכרי לבטל את עירובן אפילו עירבו ואי ליכא נכרי כי עירבו שרי: **דמירתת נכרי.** להרוג את ישראל הדר עמו בפנימית דסבר אתי ישראל דחילונה ותבע ליה מייניה ולא מצינא למימר ליה נפק אזיל ליה לבראי דאמר לי מי הוה נפיק אנא מזא ליה: **מן לחכם ויחכם עוד.** כי היכי דהתם אסור הכא נמי אסור: **איקלעו להההוא פונדק.** דהוו דיירי ביה בההוא אגר תרי ישראלים וחד נכרי שסכר את דירתו מתכירו נכרי ואותו שבת לא היה שם אותו נכרי השוכר אלא נכרי המשכיר והיו יכולים שמא יבא נכרי בשבת: [3] **פונדק.** יש בו חדרים פתוחין לאחר והאכסנאים נכנסים בהן ואוסרין זה על זה בשבת: **היכא דלא מצי מסליק ליה.** משכיר לשוכר עד זמנו: **לא מיכבי לך.** דולמי [לאו] כרשותיה הוא ולא מצינן למיגר מיניה: **נשכור.** דספק דבריהם להקל: **דאתא נכרי בשבת.** דמאתמול שפיר מלו לעירובי דיורין דישראל דהוו ביה משום דנכרי לא אסר עלייהו היכא דליתיה [3] ולא עירבו מאתמול ולא הוו (מצי) מטלטלי בחצר כי אתא נכרי אמרי מהו למיגר מיניה והדר נבטל רשות לגבי חד והוא מיהו ליתתרי להוציא: **מה מבטל רשות אפילו בשבת.** כדתנן

אי נשפך בביתו כמים איכא ברכה ואי לא לא א"ר אילעאי [4] בשלשה דברים אדם ניכר בכוסו ובכיסו ובכעסו ואמרי ליה אף בשחקו: אמר רב יהודה אמר רב ישראל ונכרי בפנימית וישראל בחיצונה בא מעשה לפני רבי [1] ואסר ולפני ר' חייא ואסר יתוב רבה ורב יוסף בשילהי פירקין דרב ששת ויתיב רב ששת וקאמר כמאן אמרה רב לשמעתיה כר' מאיר כרכיש רבה רישיה אמר רב יוסף [2] תרי גברי דרבי כרבנן ליטעו בהאי מילתא אי כרבי מאיר למה לי ישראל בחיצונה וכי תימא [3] מעשה שהיה כך היה והא בעו מיניה מרב פנימי במקומו מהו ואמר להן [4] מותר ואלא מאי כר"א בן יעקב האמר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה [5] אלא כר"ע דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה למה לי נכרי אפילו ישראל נמי אמר רב הונא בריה דרב יהושע לעולם כר' אליעזר בן יעקב וכרבי עקיבא והכא במאי עסקינן כגון שעירבו וטעמא דאיכא נכרי דאסיר אבל ליכא נכרי לא אסיר בעא מיניה רבי [6] אליעזר מרב ישראל ונכרי בחיצונה וישראל בפנימית מהו התם טעמא משום דשכיח דדייר דמירתת נכרי וסבר השתא אתי ישראל ואמר לי ישראל דהוה גבך היכא אבל הכא אמינא ליה נפק אזל ליה [7] או דילמא ה"נ מירתת דסבר השתא אתי ישראל וחזי לי [8] א"ל [9] תן לחכם ויחכם עוד ר"ל ותלמידי דרבי חנינא איקלעו להההוא פונדק ולא הוה שוכר והוה משכיר אמרו מהו למיגר מיניה [10] כל היכא דלא מצי מסליק ליה לא תיבעי לך דלא אגרינא כי תיבעו היכא דמצי מסליק ליה מאי כיון דמצי מסליק אגרינא או דילמא השתא מיהא הא לא סלקיה אמר להן ריש לקיש נשכור ולכשנגיע אצל רבותינו שבדרום נשאל להן אתו שיילו לר' אפס אמר להן [11] יפה עשיתם ששכרתם רבי חנינא בר יוסף ור' חייא בר אבא ור' אסי איקלעו להההוא פונדק דאתא נכרי מרי דפונדק בשבתא אמרו מהו למיגר מיניה שוכר כמערב דמי מה מערב מבעוד יום אף שוכר מבעוד יום או דילמא שוכר כמבטל רשות דמי מה מבטל רשות ואפילו בשבת אף שוכר ואפילו בשבת רבי חנינא בר יוסף אמר נשכור ור' אסי אמר לא נשכור אמר להו ר' חייא בר אבא נסמוך על דברי זקן ונשכור אתו שיילו ליה לרבי יוחנן אמר להן איפה

[1] ד"ת זוטא פ"ה ע"ב, [2] [מולין קז:], [3] [פסחים סב: ד"ה יד: כתובות ז. מז. קידושין מי. כ"ב קנה: ע"ז נח.], [4] [לעיל נט: לקמן עה.], [5] ל"ל ר' אלעזר. [6] [לקמן סט:], [7] [וכ"ש מוס' ב"מ פב. ד"ה לא הדרת ותוס' יומא נז. ד"ה אמאן], [8] [ועי' תוספות מילין לז. ד"ה אמר רבה וכו' דר"ת עצמו חזר ותמה לפיה זו ועמ"ש במגילה כו. בתוס' ד"ה כותיה].

תורה אור השלם

1. תן לחכם ויחכם עוד הודע לצדיק ויוסף לקח: משלי. ט. ט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לעולם כר"א ב"י משום הכי: (ב) ר"ה איקלעו וכו' שמא יבא הע"ג בשבת. לישנא אחרינא פונדק יש כו: (ג) ר"ה דאתא ע"ג וכו' היכא דליתיה (ולא עירבו מאתמול ולא הוו מטלטלי בחצר) תא"ש וכ"כ ס"א אין זה וכן מוכח בתוספו' דלא נרסי ליה גם בס"א מצאתי ח"ל דע"ג לא אסר עליהו היכא דליתיה ועירבו מאתמול והוי מצי מטלטלי בחצר: (ד) תוס' ד"ה איקלעו וכו' וא"ל נכרי אוסר דברי ר' מאיר ר' יהודה אומר: (ה) בא"ד ואע"ג דרבי יוחנן לית ליה הלכה כדברי המיקל בעירוב לגמרי קאמר: (ו) בא"ד נכרי אוסר כל בית גדול שרף: (ז) ר"ה דלא וכו' אמרינן לקמן. ניב דף ס"ו ע"א: (ח) בא"ד כדמשמע לקמן. נ"כ מ' תוקן דף פ ע"א:

גליון הש"ס

גמ' א"ל תן לחכם ויחכם עוד. בכ"ק דף קיג ע"כ: תוס' ד"ה דלא הוי שוכר וכו' כדמשמע לקמן. דף פ ע"א ועי' בתוספות שם ד"ה אמו לקמיה וע"ש:

מוסף רש"י

רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. כגון כ' חצירות זו לפנים מזו, והחילונה שמוזה לרה"ר והפנימית אין לה פתח לרה"ר אלא יוצאת דרך חילונה, ולא מיבעיא היכא דעירבו דיורין שכחילונה לבדן וכני פנימית לא עירבו דיורין לבדן להיות מותרין בהשמיש אלא לעצמו, דהויא רגל האסורה במקומה דאסורה דריסת הרגל דיהבו אחילונה אפילו לבדן, דכיון דבתלר דעוסייהו אפרי ליכא למכפיהו לתיתר דשא דיהבו ריסתן על דריסת הרגל שיש לבן על החילונה, אלא אפילו עירבו זו לעצמה וזו לעצמה, דהויא פנימית מותרת במקומה, פליג ר"ע ואומר דריסת הרגל דיהב אסרה אחילונה ופנימית מותרת במקומה אסורה (לעיל נט:).

מסורת הש"ס

(א) [מו"ק ט"ב מהלכות עירובין הלכה יא] סמג עשין ל טוש"ע א"ח סימן שפב סעיף יז:

לא ב מי' ס"ב טוש"ע שם:

לב ג מי' ומ"ע שם:

לג ד ה מי' שם הלכה יד וטוש"ע שם סעיף יח:

רב ניסים גאון

ואלא כר' עקיבה דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. דברי ר' עקיבה בסוף זה הפרק.

רבינו חננאל

אלמא איתא כמים אין אי לא לא. אמר רבי אלעאי כג' דברים אדם ניכר, בכוסו, בשעה שמתגבר עליו יינו אם יכול לכוכשו. בכיסו, כשמתעשר אם דעתו זחה עליו. בכעסו, אם מושל בכעסו לבלתי הסיתו. ואמרי לה אף בשוחקו. אמר רב יהודה אמר רב ישראל ונכרי בפנימית וישראל בחיצונה. אוקימנא בטע"רבו הפנימית עם החיצונה, ואסרום ר' ור' חייא כר' אליעזר [בן יעקב] דאמר אין אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין זה על זה, וכיון דעירבו הויין להו הפנימית והחיצונה כחדא, וארנון תרי ישראלים וחד נכרי, וכר' עקיבא דאמר רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה. בעי מיניה ר' אליעזר מרב, ישראל ונכרי בחיצונה וישראל בפנימית מהו. משתכח דיינן] בהדי נכרי כהאי גוונא אי לא, מהו דתימא התם הוא דישראל ונכרי בפנימית אישר דאיר, דאמ' נכרי מירתת למיקטליה לישראל, סבר אי אמרין לי ישראל דהוה בהדך היכן הוא, דישראל ונכרי בפנימית, אנת קול[טלתיה לו, (מרתה) [מרתה] ולא קטיל ליה. אבל הכא אי אמרין לי ישראל דהוה הכא היכן הוא. א"ל נפק אזל ליה לעלמא, וכיון דלא מירתת קטיל ליה, הילכך משום הא לא דאיר ישראל בהדיה. ואי דאיר ישראל בהדיה לא חיישינן, או דילמא הכא נמי מירתת, סבר דילמא כד קטילנא ליה נפיק מן הפנימית ומשכח ליה בידי. א"ל תן לחכם ויחכם עוד. כלומר זו כמו זו ושתיהן אסורות. ריש לקיש ותלמידיה דר' חנינא איקלעו להההוא פונדק דלא הוה שוכר גרי (התם) [והוה] משכיר כו'. פי' ההוא פונדק הוה משכיר מצי מסליק לכל מן דהוה דאיר בההוא פונדק, מיהו השתא לא סלקיה, מהו דתימא כיון דמצי מסליק להו אגרינן מן המשכיר דרשותיה הוא. או דילמא כיון דלא סלקיה לא. אמר ריש לקיש נשכור ולכשנלך אצל רבותינו שבדרום נשאל. אייתו שיילוה לר' אפס אמר להו יפה עשיתם ששכרתם. וכן ר' חמא ב"ר יוסף ור' חייא בר אבא ור' אסי איקלעו לפונדק ולא הוה ביה גרי, ואתא גרי בשבת. ומיבעיא להו שוכר כי מערב דמי, מה מערב מבעוד יום אין משחשיכה לא, אף שוכר כוותיה. או דילמא שוכר כמבטל רשות דמי, מה ביטול רשות אפילו בשבת. דתנן בית הילל אומרים אפילו משתחשך, אף שוכר בשבת שרי. אמר להו רבי חמא נשכור. סמכו על דבריו ושכרו. ואתו ושיילוה לרבי יוחנן ואמר להו

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com